

SITUAȚIA PREMISĂ – CONDIȚIE *SINE QUA NON* PENTRU EXISTENȚA INFRAȚIUNII DE PROVOCARE ILEGALĂ A AVORTULUI (art.159 CP RM)

Aliona PLOP

Universitatea de Stat din Moldova

Una dintre particularitățile infracțiunii de provocare ilegală a avortului rezidă în existența sarcinii aflate în curs, privită ca stare de fapt, fără de care actul de conduită înscris în dispoziția art.159 CP RM nu se poate realiza pentru a putea constitui infracțiune. Întrucât situația premisă reprezintă o condiție obligatorie pentru a putea opera răspunderea penală în baza art.159 CP RM, examinarea conținutului specific al infracțiunii de provocare ilegală a avortului trebuie să se realizeze întâi de toate prin stabilirea acestei stări. Deoarece condiția prealabilă necesară pentru existența infracțiunii prevăzute la art.159 CP RM este susceptibilă de multiple varietăți, în prezentul studiu am abordat anumite situații speciale care se impun sarcinii, privită ca stare fiziologică, și influența acestora asupra încadrării juridice a faptei.

Cuvinte-cheie: *situație premisă, întreruperea cursului sarcinii, vârsta gestației, sarcină intrauterină, sarcină extrauterină, manoperă avortivă, deces fetal intrauterin, condiție preexistentă.*

THE PREMISE SITUATION AS A *SINE QUA NON* CONDITION IN THE CRIMINAL ABORTION (art.159 OF THE CRIMINAL CODE OF REPUBLIC OF MOLDOVA)

One of the peculiarities of the criminal abortion occurs from the event of gestation, which is taken like an actual state. In such a manner, the criminal misdeed provided in the article 159 of the Criminal code of the Republic of Moldova doesn't exist without the premise and actual state of pregnancy. Taking into account that the premise situation symbolizes the obligatory condition of criminal prosecution for criminal abortion, the process of examination of the specified crime must be established before the operation of the certain article. In the realm of this study there were put into discussion different specific situations of the state of pregnancy which is treated like a physiological state, and their influence upon the legal appreciation of the criminal misdeed of abortion.

Keywords: *the premise situation, interruption of the course of gestation, the term of gestation, the intrauterine pregnancy, the abortive manipulations, the fetus intrauterine death, the preexistent condition.*

Analizând dispoziția normei de incriminare prevăzute la art.159 CP RM, deducem că pentru existența infracțiunii de provocare ilegală a avortului este necesară incidența unei situații premise – existența în fapt a sarcinii. Situația premisă constă în preexistența anumitor realități, stări de fapt, situații, raporturi etc. pe care trebuie să se grezeze săvârșirea actului de conduită pentru ca el să poată constitui infracțiune [4, p.170]. Iată de ce, cu referire la această condiție folosită la alcătuirea conținutului infracțiunii, condiție în raport cu momentul săvârșirii faptei, s-a susținut că nu vor constitui infracțiune de provocare ilegală a avortului ori tentativă la această infracțiune, ci infracțiuni putative, cazurile în care femeia care a consimțit să întrerupă cursul sarcinii nu era însărcinată [11, p.271]. Însă, în practica judiciară a României din perioada sovietică situația în care sarcina nu există a fost interpretată și ca tentativă de avort, dar și ca vătămare corporală [23, p.157]. De asemenea, prezintă interes pentru cercetarea noastră aprecierea juridică dată de către instanța supremă a României din acea perioadă următoarelor circumstanțe: *În speță, deși victima nu era însărcinată, inculpata neavând pregătire medicală, a desfășurat manopere avortive care au dus la moartea femeii. Instanța a reținut că inculpata a săvârșit infracțiunea prevăzută la art.178 alin.(2) CP al României (în redacția din 1968 (abrogat) [6] – n.a.), adică uciderea din culpă, ca urmare a nerespectării dispozițiilor legale ori a măsurilor de prevedere pentru exercițiul unei profesii sau meserii, ori pentru efectuarea unei anumite activități* [9]. Deci, după cum este lesne de observat, nu s-a reținut la încadrare infracțiunea de provocare ilegală a avortului ce a dus la moartea femeii ori tentativa la această infracțiune, ci s-a pledat pentru soluția infracțiunii putative. Raportând circumstanțele descrise la cadrul incriminator național, considerăm că fapta descrisă nu întrunește elementele componente infracțiunii prevăzute la alin.(1) art.149 CP RM, adică lipsirea de viață din imprudență și, evident, nici cele de la alin.(4) art.151 CP RM, adică vătămare intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății care a provocat decesul victimei, întrucât în raport cu ultima soluție a existat consimțământul victimei. Luând în considerare că făptuitorul a acționat cu o intenție determinată – cea de întreprindere a cursului sarcinii, care însă nu s-a realizat din lipsa preexistenței unei realități (a sarcinii) pe care se

grefează însăși infracțiunea de provocare ilegală a avortului, a încadra faptele descrise în conformitate cu rezultatul real survenit, adică în conformitate cu alin.(1) art.149 CP RM, înseamnă: 1) a nega de fapt principiul incriminării subiective consacrat în alin.(1) art.6 CP RM; 2) a desconsidera prevederea de la art.27 CP RM și, pe cale de consecință, 3) a încălca flagrant principiul legalității înscris în alin.(1) art.3 CP RM, potrivit căruia declararea vinovăției de săvârșirea unei infracțiuni se realizează în strictă conformitate cu legea (sublinierea ne aparține – *n.a.*). Astfel, în ipoteza în care se realizează manopere avortive în baza consimțământului femeii, care conduc la decesul ultimei, fără ca aceasta să fi fost însărcinată la momentul comiterii faptei, despre care făptuitorul nu avea cunoștință de cauză, cele comise trebuie încadrate în baza art.27 și art.159 alin.(2) lit.c) CP RM, adică ca tentativă la întreruperea cursului sarcinii care a provocat din imprudență decesul victimei. Întrucât manoperele avortive nu și-au produs efectul din cauze independente de voința făptuitorului, ci din inexistența sarcinii (fățul fiind deja mort anterior acestora anume tentativa la întreruperea cursului sarcinii care a provocat din imprudență decesul victimei este soluția corectă de încadrare și nu infracțiunea de lipsire de viață din imprudență, fapt consumat. Și sub aspectul respectării echității este mai convenabilă soluția pentru care pledăm. Avem în vedere că pedeapsa aplicabilă pentru tentativa de infracțiune (art.27) și pentru cea prevăzută la art.159 alin.(2) lit.c) CP RM nu va depăși 4 ani și 6 luni de închisoare (luând în calcul alin.(3) art.81 CP RM), în comparație cu fapta incriminată la alin.(1) art.149 CP RM, limita superioară a pedepsei pentru care este închisoare pe un termen de 3 ani. Deci, există, incontestabil, un echilibru dintre gradul de prejudiciabilitate al infracțiunii și pedeapsa aplicabilă. Or, prezintă un grad de pericol social mai înalt acel făptuitor care urmărește să întrerupă cursul unei sarcini care s-a dovedit a fi inexistentă, activitate infracțională care conduce la decesul victimei, decât o lipsire de viață din imprudență.

Dezvoltând situația premisă a infracțiunii cercetate, consemnăm că, din punct de vedere uzual, termenul „sarcină” desemnează, pe de o parte, produsul concepției, rezultat din unirea ovulului cu un spermatozoid și, pe de altă parte, semnifică starea și perioada în care se află o femeie însărcinată. Tocmai cea de-a doua accepțiune a „sarcinii” este propice situației premise a infracțiunii prevăzute la art.159 CP RM. În mod normal, sarcina presupune perioada în care se află o femeie din momentul conceperii până la naștere. Însă, dat fiind faptul că elementul material al infracțiunii prevăzute la art.159 CP RM se realizează prin intervenția în interiorul acestui interval – de la concepere până la naștere – pentru a stopa procesul fiziologic de dezvoltare a produsului concepției, suntem de acord cu opinia potrivit căreia, în sensul infracțiunii cercetate, sarcina presupune intervalul de timp cuprins între fecundare și avort, interval în care produsul concepției se dezvoltă în interiorul organelor genitale ale femeii [3, p.292]. Din această definiție deducem că pentru realizarea elementului material al infracțiunii prevăzute la art.159 CP RM este necesar ca produsul concepției să fie viu, altminteri nu putem invoca existența unei sarcini. De aceea, ne alăturăm opiniei potrivit căreia pentru existența infracțiunii se cere ca fătul să nu fi decedat anterior momentului manoperelor avortive [17, p.64]. De remarcat că această viziune, pe care o împărtășim, nu este unanimă în literatura de specialitate. Astfel, într-o opinie se susține că ipoteza în care fătul este deja mort din cauze neimputabile celui care realizează manoperele avortive nu are relevanță, întrucât fapta își păstrează caracterul penal [19, p.243]. În același spirit continuă ideea și Gh.Diaconescu: „În caz de deces al femeii, este irelevant dacă, în momentul efectuării manoperelor avortive, produsul de concepție era viu sau mort, fiind suficient că decesul femeii este consecința acelor manevre” [11, p.270]. Ca o replică la cele susținute, amintim că, întrucât decesul sub formă de moarte cerebrală apare drept circumstanță agravantă a infracțiunii de provocare ilegală a avortului, această urmare trebuie să se afle în legătură de cauzalitate cu acțiunea prejudiciabilă de întrerupere a cursului sarcinii, care însă nu a existat în fapt, deoarece din motive neimputabile făptuitorului produsul concepției nu mai era viu la momentul executării conduitei infracționale. Mai mult ca atât, se pare că autorul se contrazice, întrucât consideră că urmarea imediată a provocării ilegale a avortului constă fie în expulzarea produsului concepției – când fătul a fost ucis prin manevre anterioare sau concomitente expulziei, fie înuciderea fătului, în starea lui intrauterină, ucidere nesuccedată de expulzia acestuia [11, p.271]. Din cele expuse deducem că dacă se realizează manopere avortive asupra unei femei la care produsul concepției a decedat anterior, din cauze neimputabile făptuitorului, niciodată nu va exista urmarea imediată cerută de legea penală pentru a se putea imputa infracțiunea de provocare ilegală a avortului. De fapt, Gh.Diaconescu nu aduce vreun argument fie de natură științifică, fie de natură legală, în fundamentarea poziției sale. Totuși, optica pe care o expune autorul se încadrează în tipajul practicii judiciare române, pe care nu ezită să ne-o înfățișeze. Astfel, de exemplu, într-o decizie a instanței supreme a României s-a arătat: „Cum prin dispozițiile art.185 alin.(1) CP al României (în redacția din 1968 –

n.a.) este incriminată „înteruperea cursului sarcinii” în afara condițiilor admise de lege și fără vreo distincție, după cum este vorba de o sarcină cu evoluție normală sau nu – și cum, pe de altă parte, sarcina constă în produsul concepțiunii (sublinierea ne aparține – *n.a.*), din momentul fixării în uter a ovulului fecundat până la momentul expulzării, ea fiind în curs în acel moment, rezultă că pentru existența infracțiunii de avort nu interesează dacă în momentul când s-au efectuat manoperele avortive produsul concepției mai era sau nu viu” [8]. Analizând motivația instanței, îndeosebi explicațiile acesteia pe care le-am subliniat, ne putem da seama că tocmai greșita accepciune pe care o atribuie instanța conceptului „sarcină” a generat apariția punctului de vedere pe care îl combatem. Or, chiar reieșind și dintr-o interpretare literară a actului de conduită interzis desemnat prin expresia „înteruperea cursului sarcinii”, sarcina nu poate să desemneze produsul concepției, ci o stare, o perioadă. Astfel, expresia de care uzează legiuitorul în dispoziția alin.(1) art.159 CP RM – „înteruperea cursului sarcinii” – impune condiția ca fătul să se afle în cursul evoluției, altfel spus, să fie viu. De asemenea, nu putem să nu remarcăm că dacă produsul concepției a decedat din cauze neimputabile făptuitorului anterior manoperelor avortive, înseamnă că nu există nici relațiile sociale referitoare la înteruperea sarcinii în condiții de siguranță pentru viața și sănătatea femeii însărcinate. Mai mult ca atât, nici nu poate să existe victimă a acestei infracțiuni. Or, dacă produsul concepției decedează înaintea manoperelor avortive, nu mai putem susține că acțiunile prejudiciabile se realizează în raport cu o femeie însărcinată.

În continuarea cercetării noastre, apare ca o necesitate imperioasă să dăm răspuns la întrebarea: Care va fi soluția de încadrare în ipoteza în care produsul concepției este deja mort din cauze neimputabile celui care realizează manoperele avortive?

Răspunzând la această întrebare, A.Boroi susține că dacă fătul a decedat, ca urmare a unui fenomen natural, anterior acțiunii avortive, nu va exista infracțiune [2, p.91]. Probabil, autorul a avut în vedere că nu există infracțiune în formă consumată, în caz contrar s-ar sugera că latura subiectivă, ca element constitutiv al infracțiunii, nu are nicio importanță la calificare.

În concepția autorului A.E. Franț, soluția depinde de circumstanța dacă se produce sau nu o vătămare femeii. Astfel, se susține că în ipoteza în care fătul este deja decedat și nu se produce vreo vătămare femeii, fapta nu este infracțiune, deoarece nu se lezează niciuna dintre valorile protejate de lege. Dimpotrivă, deși cu anumite ezitări, autorul susține că, în cazul lezării sănătății femeii sau cauzării decesului, se va reține vătămare corporală din culpă, respectivucidere din culpă [14, p.26]. Nu putem să nu remarcăm că încadrarea pe care ne-o sugerează autorul se realizează în acord cu rezultatul real survenit, desconsiderându-se atitudinea psihică cu care acționează făptuitorul. Or, rezultatul produs femeii – vătămare a integrității corporale sau a sănătății ori decesul sub formă de moarte cerebrală – nu poate fi imputat mecanicist în bază de culpă (imprudență), fără a se lua în calcul intenția specifică cu care a acționat făptuitorul, și anume: de a realiza o conduită interzisă de lege – înteruperea cursului sarcinii, care însă nu s-a realizat din cauze independente de voința făptuitorului. Iată de ce considerăm că soluția optimală ar fi:

- ✓ art.27 și art.159 alin.(1) CP RM – în ipoteza în care produsul concepției este deja mort din cauze neimputabile celui care realizează manoperele avortive;
- ✓ art.27 și art.159 alin.(2) lit.b) CP RM – în cazul în care se produce din imprudență o vătămare gravă ori medie a integrității corporale ca efect al manoperelor avortive realizate asupra unei femei la care produsul concepției decedase din cauze neimputabile făptuitorului;
- ✓ art.27 și art.159 alin.(2) lit.c) CP RM – în cazul în care se produce din imprudență decesul femeii ca efect al manoperelor avortive realizate asupra acesteia, la care produsul concepției decedase din cauze neimputabile făptuitorului.

În alt context, cercetarea situației premise a infracțiunii prevăzute la art.159 CP RM impune și abordarea unor situații speciale sarcinii din perspectiva accepciunii de stare fiziologică. O asemenea situație specială este sarcina extrauterină. Deci, se cuvine să răspundem la întrebarea dacă are vreo relevanță la încadrare modul în care evoluează cursul sarcinii: normal (sarcină intrauterină) sau anormal (sarcină extrauterină)? În literatura de specialitate română, cu referire la art.185 CP al României în redacția din 1968 (abrogat) și, de altfel, cu referire la art.201 CP al României în redacția din 2009 (în vigoare) [7], s-a decis în unanimitate că legiuitorul protejează și sarcinile extrauterine, astfel încât nu are importanță felul în care evoluează cursul sarcinii (normal sau anormal) [2, p.91; 11, p.270; 13, p.154; 16, p.126; etc.]. Această viziune are la bază o interpretare a evoluției legislației penale a României. Astfel, de vreme ce o incriminare anterioară a avortului, la concret – faptă prevăzută la art.482 CP al României în redacția din 1936 [5], viza „înteruperea cursului normal

al sarcinii" (sublinierea ne aparține – *n.a.*), iar în conformitate cu art.201 CP al României în redacția din 2009 legiuitorul se referă la „întreruperea cursului sarcinii”, nu încapă îndoială că în reglementarea actuală legiuitorul se referă la orice sarcină, indiferent dacă este ea intrauterină sau extrauterină. Într-adevăr, atât timp cât legiuitorul nu a condiționat încadrarea faptei de anumiți parametri ai normalității sarcinii, nu are importanță felul în care decurge sarcina. Dacă legiuitorul ar fi resfrâns norma de incriminare doar asupra sarcinilor intrauterine, firește că ar fi admis un vid legislativ; or, indiferent de tipul sarcinii ce se întrerupe: intrauterină sau extrauterină, se lezează, în condițiile art.159 CP RM, aceeași valoare socială. Mai mult ca atât, se susține că includerea sarcinilor considerate anormale în rândul situațiilor vizate de lege urmărește să înlăture abuzurile. Dacă unele sarcini nu ar fi vizate de textul de incriminare, probabil că cei care realizează avorturi ilegale ar încerca să demonstreze că sarcina care se dorea a fi întreruptă de fapt nu era normală, deci fapta nu este infracțiune [14, p.23].

De asemenea, nu are importanță la încadrare gradul de dezvoltare a fătului și nici dacă sarcina putea sau nu să ajungă la termen. Astfel spus, în raport cu ultima afirmație, indiferent dacă femeia însărcinată avea sau nu iminență de avort ori dacă, din cauza particularităților individuale ale organismului (de exemplu, devieri anatomice ale bazinului etc.), nu avea posibilitatea reală de a duce sarcină până la capăt, va exista infracțiunea de provocare ilegală a avortului atât timp cât sunt întrunite și celelalte cerințe referitoare la semnele obiective și subiective înscrise în art.159 CP RM.

Totuși, studiul nostru cu privire la situația premisă a infracțiunii prevăzute la art.159 CP RM nu ar fi complet dacă nu am aborda și o altă situație specială a sarcinii, care vizează stadiul de evoluție a acesteia (vârsta gestației). Argumentăm această necesitate făcând referire la actele complementare legii penale în materie de avort, care consacră o limită superioară a termenului de gestație până la care se poate realiza o întrerupere a cursului sarcinii în condiții de siguranță. La concret, în acord cu prevederile pct.37 din Regulamentul privind efectuarea întreruperii voluntare a cursului sarcinii, aprobat prin Ordinul Ministerului Sănătății cu privire la efectuarea întreruperii voluntare a cursului sarcinii în condiții de siguranță, nr.647 din 21.09.2010 [18], întreruperea voluntară a cursului sarcinii după primele 12 săptămâni și până la sfârșitul săptămânii a 21-a de sarcină (sublinierea ne aparține – *n.a.*) se efectuează la indicații medicale (anexa nr.1 la Regulament) și sociale (anexa nr.2 la Regulament). În contrast, în Federația Rusă, de exemplu, întreruperea voluntară a cursului sarcinii în cazul indicațiilor sociale este posibilă până la 22 săptămâni de sarcină, iar în cazul indicațiilor medicale, indiferent de vârsta gestională [30; 31] (sublinierea ne aparține – *n.a.*). Doar în cazul depistării unor anomalii fetale cromozomiale confirmate întreruperea sarcinii este limitată la 22 săptămâni de gestație. După acest termen, asupra admisibilității întreruperii sarcinii se pronunță consiliul medicilor, fiind un act individual. O abordare similară este aplicabilă și în cazul imaturității fiziologice a femeii gravide, care, potrivit legislației ruse, este de 15 ani [28].

Pentru comparație, sunt relevante pentru studiul nostru și reglementările în materie de avort consacrate în România. Astfel, potrivit alin.(6) art.201 CP al României în vigoare, sunt expuse două situații în care faptele nu constituie infracțiune. Prima situație se referă la întreruperea cursului sarcinii în scop terapeutic efectuată de către un medic de specialitate obstetrică-ginecologie, până la vârsta sarcinii de douăzeci și patru de săptămâni (sublinierea ne aparține – *n.a.*). În cea de-a doua situație, nu constituie infracțiune întreruperea ulterioară a cursului sarcinii, în scop terapeutic, în interesul mamei sau al fătului (sublinierea ne aparține – *n.a.*). În legătură cu aceste cauze de nepedepsire, în literatura de specialitate română s-a explicat că legiuitorul a luat ca reper această vârstă a sarcinii, deoarece după douăzeci și patru de săptămâni fătul este capabil de viață extrauterină [15, p.25].

Revenind la limita maximă a termenului de gestație consacrată în legislația națională până la care se poate întrerupe cursul sarcinii și interpretând *ad litteram* pct.37 din Regulamentul privind efectuarea întreruperii voluntare a cursului sarcinii, reiese că fapta prejudiciabilă incriminată la art.159 CP RM este imputată doar în ipoteza întreruperii cursului sarcinii până la sfârșitul săptămânii a 21-a de gestație. Din această reglementare derivă următoarele întrebări:

1) Are vreo legătură termenul limită permis de legislație până la care se poate întrerupe sarcina cu viabilitatea produsului concepției? Dacă da, de ce acesta este de 21 săptămâni de gestație și nu de 22 săptămâni, așa cum recomandă Organizația Mondială a Sănătății [24]?

2) Care trebuie să fie încadrarea faptei de întrerupere a cursului sarcinii cu consimțământul femeii după termenul de 21 săptămâni de gestație?

Întrucât ne interesează aspectul juridico-penal, vom căuta răspuns la ultima întrebare. În legătură cu aceasta, unii autori consideră că întreruperea cursului sarcinii efectuată după termenul limită permis de legislație trebuie calificat ca omor intenționat [27, p.32], în timp ce alții pledează pentru o vătămare intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății [26, p.33]. Dimpotrivă, conform unui alt punct de vedere, se consideră că această faptă nu poate fi calificată drept omor, întrucât este general recunoscută opinia, potrivit căreia viața persoanei începe nu mai devreme de momentul începerii nașterii fiziologice. Nu poate fi calificată nici ca vătămare gravă a integrității corporale sau a sănătății, deoarece întreruperea sarcinii se realizează cu consimțământul femeii [25, p.162].

Împărtășind ultima viziune, autorul V.Stati susține tranșant că „până la momentul nașterii nu se poate vorbi despre persoană, privită drept ipostază a ființei umane. Un embrion (făt) este o ființă umană, dar nu este o persoană. ... embrionul (fătul) se află în relație biologică cu organismul matern, însă nu se poate afla în relații sociale. Intrarea în relații sociale este marcată de momentul nașterii. Până la acest moment nu este posibilă participarea la relațiile sociale, deci nu există persoană. Și, implicit, nu se poate vorbi despre existența victimei omorului intenționat” [22, p.83]. În același spirit de idei se pronunță și alți autori. Potrivit acestora, linia de demarcație dintre omor intenționat și provocarea ilegală a avortului constă în începerea nașterii. Dacă produsul concepției (chiar fiind viabil) este suprimat în uter până la începerea nașterii, putem vorbi doar despre provocare ilegală a avortului [29, p.91]. Într-adevăr, poate fi lezată o valoare socială doar în măsura în care ea există. Deoarece legiuitorul prin incriminările consacrate în Capitolul II al Părții Speciale a Codului penal al Republicii Moldova apără viața extrauterină, avem temei de a considera drept desuete unele viziuni *sui generis*, potrivit cărora, din moment ce nașterea s-a declanșat natural asupra unui făt viu (care, deși nu a primit viață extrauterină, este totuși o ființă distinctă de organismul mamei), orice acțiune violentă exercitată asupra corpului său, urmată de suprimarea vieții, trebuie apreciată ca omucidere (după caz, omor sau pruncucidere) [12, p.116; 21, p.301]. Fundamentul legal de diferențiere între art.159 CP RM și unele infracțiuni comise prin omor (lit.e) alin.(2) art.145 sau, după caz, art.147 CP RM) rezidă în condiția normativă de care depinde încadrarea faptei drept pruncucidere. Din moment ce fapta prevăzută la art.147 CP RM nu poate fi săvârșită decât „în timpul nașterii” sau „imediat după naștere”, deducem că orice activitate infracțională realizată asupra produsului de concepție anterior începerii expulzării acestuia urmează a fi apreciată drept provocare ilegală a avortului.

Întrucât ne-am convins că suprimarea *in utero* a fructului concepției cu consimțământul femeii după termenul de 21 săptămâni de gestație nu poate constitui nici omor și nici vătămare intenționată gravă a integrității corporale sau a sănătății, ne punem întrebarea dacă nu cumva întreruperea sarcinii după termenul limită consfințit în actul extrapenal de referință – Regulamentul privind efectuarea întreruperii voluntare a cursului sarcinii, aprobat prin Ordinul Ministerului Sănătății cu privire la efectuarea întreruperii voluntare a cursului sarcinii în condiții de siguranță, nr.647 din 21.09.2010 – nu angajează răspundere penală. Să fi admis legiuitorul o astfel de lacună?

Răspunsul la această întrebare îl deducem din unele interpretări exegetice exprimate în literatura de specialitate. Bunăoară, se susține că pentru reținerea infracțiunii prevăzute la art.159 CP RM este indiferentă durata sarcinii (sublinierea ne aparține – *n.a.*) sau dacă produsul concepției era viabil sau nu [3, p.293]. Și în raport cu infracțiunea de întrerupere a cursului sarcinii, prevăzută de art.201 CP al României în vigoare, în literatura de specialitate română se susține că nu are relevanță dacă fătul este sau nu capabil de viață extrauterină [2, p.91], opinie care nu se opune viziunii exprimate în privința aceleiași incriminări abrogate (art.185 CP al României în redacția din 1968). La concret, în ceea ce privește chestiunea viabilității fătului, majoritatea autorilor consideră că infracțiunea există indiferent dacă fătul este sau nu viabil, deci indiferent dacă poate sau nu să supraviețuiască în afara uterului [1, p.117; 20, p.119]. Deci, pronunțându-se asupra relevanței la încadrare a viabilității fătului, implicit deducem relevanța termenului de gestație. De remarcat că și practica judiciară română împărtășește aceeași soluție. Astfel, într-o cauză, instanța a reținut următoarele: „Întrucât întreruperea cursului sarcinii poate interveni în orice moment de la constatarea prezenței acesteia și până la nașterea copilului (sublinierea ne aparține – *n.a.*), chiar dacă expulzarea fătului a corespuns, ca dată, unei nașteri la termen, urmează a se considera că infracțiunea prevăzută la art.185 CP al României (adică, provocare ilegală a avortului incriminat în Codul penal al României în redacția din 1968 – *n.a.*) s-a săvârșit” [10].

În concluzie, fapta prejudiciabilă incriminată la art.159 CP RM manifestată în întreruperea cursului sarcinii poate să se realizeze în orice fază a gestației, până în momentul începerii procesului fiziologic al nașterii

naturale, marcat prin apariția unei oarecare părți a corpului copilului din pântecul mamei. Din aceste rațiuni, orice întrerupere a cursului sarcinii cu consimțământul femeii însărcinate, realizată după săptămâna a 21-a de sarcină, indiferent dacă este săvârșită de către un medic ginecolog-obstetrician sau nu, trebuie considerată ca infracțiune de provocare ilegală a avortului, desigur, dacă sunt întrunite și celelalte semne obiective și subiective cerute de textul legii de la art.159 CP RM.

Generalizând asupra condiției prealabile necesare pentru existența infracțiunii prevăzute la art.159 CP RM – situația-premisă constând în existența unei sarcini aflate în curs, reiterăm că aceasta se va reține indiferent de stadiul de evoluție a sarcinii (vârsta gestației), indiferent de gradul de dezvoltare a produsului concepției ori de modul în care evoluează cursul sarcinii ori de verosimilitatea neajungerii la termen a acesteia.

Bibliografie:

1. BOGDAN, S. *Drept penal. Partea Specială*. Ediția a III-a revăzută și adăugită. București: Universul Juridic, 2009. 470 p. ISBN 978-973-127-133-0
2. BOROI, A. *Drept penal: Partea Specială: Conform Noului Cod penal*. București: C.H. Beck, 2011. 734 p. ISBN 978-973-115-788-7
3. BRÎNZA, S., STATI, V. *Drept penal: Partea Specială. Vol.I*. Chișinău: Tipografia Centrală, 2011. 1062 p. ISBN 978-9975-53-029-3
4. BULAI, C., BULAI, B.N. *Manual de drept penal: Partea Generală*. București: Universul Juridic, 2007. 678 p. ISBN 978-973-8929-83-8
5. Codul penal al României, nr.577 din 1936. În: *Buletinul Oficial al României*, 1936, Partea I, nr.73 (abrogat).
6. Codul penal al României, nr.15 din 21 iunie 1968. În: *Buletinul Oficial al României*, 1968, nr.79-79bis, republicat în temeiul Legii nr.140/1997. În: *Monitorul Oficial al României*, 1997, nr.65 (abrogat).
7. Codul penal al României, nr.286 din 17 iulie 2009. În: *Monitorul Oficial al României*, 2009, nr.510. În vigoare din 1 februarie 2014.
8. Decizia Plenului Tribunalului Suprem al României nr.63 din 26 octombrie 1976. În: *Culegere de Decizii ale Tribunalului Suprem pe anul 1976*. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1977, p.330. Citat după: DIACONESCU, Gh. *Drept penal – Partea Specială. Curs. Vol.I*. București: Editura Fundației România de Măine, 2003. 274 p. ISBN 978-582-709-3
9. Decizia Tribunalului Suprem al României, secția penală, nr.2210 din 21 noiembrie 1978. În: *Culegere de Decizii ale Tribunalului Suprem pe anul 1978*. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1979, p.393-394.
10. Decizia Tribunalului Suprem al României nr.11/1980, R.III, p.331. Citat după: DIACONESCU, Gh. *Op. cit.*, p.270.
11. DIACONESCU, Gh. *Drept penal - Partea Specială. Curs. Vol.I*. București: Editura Fundației România de Măine, 2003. 274 p. ISBN 978-582-709-3
12. DOBRINESCU, I. *Infracțiuni contra vieții persoanei*. București: Editura Academiei R.S.R., 1987. 184 p.
13. DOBRINOIU, V. *Drept penal. Partea Specială. Vol.I. Teorie și practică judiciară*. București: Lumina LEX, 2000. 398 p. ISBN 978-973-588-287-7
14. FRANȚ, A.E. Obiectul material al infracțiunii de provocare ilegală a avortului. În: *Analele Științifice ale Universității „Al.I. Cuza” Iași. Tomul LVIII „Științe Juridice”*, 2012, nr.2, p.19-31. ISSN 1221-8464
15. MOISE (ROTARU), M. *Protecția penală a vieții intrauterine / Rezumat al tezei de doctorat*. București, 2014.
16. NISTOREANU, Gh., BOROI, A. *Drept penal. Partea Specială*. București: ALL Beck, 2002. 587 p. ISBN 973-655-182-2
17. PĂVĂLEANU, V. *Drept penal special*. București: Universul Juridic, 2010. 434 p. ISBN 978-973-127-261-0
18. Regulamentul privind efectuarea întreruperii voluntare a cursului sarcinii, aprobat prin Ordinul Ministerului Sănătății cu privire la efectuarea întreruperii voluntare a cursului sarcinii în condiții de siguranță, nr.647 din 21.09.2010. În: *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*, 2010, nr.241-246.
19. SCRIPCARU, Gh. *Medicină legală*. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1993. 440 p. ISBN 973-30-2920-3
20. SCRIPCARU, Gh., ASTĂRĂSTOAE V., SCRIPCARU C. *Medicina legală pentru juriști*. Iași: Polirom, 2005. 238 p. ISBN 973-681-921-3
21. SCRIPCARU, Gh., TERBANEA, M. *Patologie medico-legală*. Ediția a 2-a, revizuită și adăugită. București: Editura Didactică și Pedagogică, 1983. 551 p.
22. STATI, V. Noile reglementări în materie de efectuare a avortului: Implicații juridico-penale. În: *Revista de Studii și Cercetări Juridice*, 2007, nr.1-2, p.78-85. ISSN 1812-3392
23. VASILIU, T., PAVEL, D., ANTONIU, G. ș.a. *Codul penal al Republicii Socialiste România, comentat și adnotat: Partea Specială. Vol.I*. București: Editura Științifică și Enciclopedică, 1975. 583 p.
24. The International Statistical Classification of Diseases and Related Health Problems. [Accesat 25.06.2014] Disponibil: www.who.int

25. ГРЕБЕНЬКОВ, А.А., СТРИШКОВА, А.В. Уголовная политика в сфере аборт. В: *Сборник научных статей по Международной научно-практической конференции*, 24 мая 2010 года «Уголовное право в эволюционирующем обществе: проблемы и перспективы». Курск: Юго-Западный государственный университет, 2010, с.161-163. ISBN 978-5-7681-0608-9
26. КИСЕЛЕВА, М. Уголовная ответственность за незаконное прерывание беременности. В: *Уголовное право*, 2008, №4.
27. ПОПОВ, А.Н. *Преступление против личности при смягчающих обстоятельствах*. Санкт-Петербург: Юрический Центр Пресс, 2001.465 с. ISBN 5-94201-025-0
28. Приказ Министерства здравоохранения и социального развития Российской Федерации №736 от 3 декабря 2007 г. «Об утверждении перечня медицинских показаний для искусственного прерывания беременности», с изменениями и дополнениями от 27 декабря 2011 г. [Accesat 13.05.2014] Disponibil: www.base.garant.ru
29. *Российское уголовное право. Особенная часть: Учебник для вузов* / Под ред. В.С. КОМИССАРОВА. Санкт-Петербург: Питер, 2008. 720 р. ISBN 978-5-469-01524-6.
30. *A se vedea*: п.4 ст.56 Закона об основах охраны здоровья граждан Российской Федерации, №323-ФЗ, принят Государственной Думой 1 ноября 2011 г., одобрен Советом Федерации 9 ноября 2011 г., с изменениями, внесенными Законом №145-ФЗ от 4 июня 2014. [Accesat 13.05.2014] Disponibil: www.base.consultant.ru
31. *A se vedea*: п.1 Приложения №2 к Приказу Министерства здравоохранения Российской Федерации №484 от 14 октября 2003 г. «Об утверждении инструкции о порядке разрешения искусственного прерывания беременности в поздние сроки по социальным показаниям и проведения операции искусственного прерывания беременности». [Accesat 13.05.2014] Disponibil: www.base.garant.ru

Prezentat la 29.09.2014